

TILTAKSSTRATEGI - RETNINGSLINJER FOR PRIORITERING AV SØKNADER OM TILSKUDD TIL SPESIELLE TILTAK I JORDBRUKET

I henhold til Forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket av 4. februar 2004 er kommunene pålagt å lage egne retningslinjer for prioritering av søknader. I § 8 er det formulert slik:

”Kommunen skal fastsette overordnede retningslinjer for prioritering av søknader. Slike retningslinjer skal utarbeides i dialog med fylkesmannen og næringsorganisasjonene i jordbruket lokalt”.

Levanger kommune gjør i det følgende rede for sine prioriteringer med utgangspunkt i *”Forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbrukets kulturlandskap”* av 04.02.2004 med senere endringer, og Landbruksdirektoratet sine kommentarer til forskriften 07.04.2015.

Innspill fra bondelagene i Levanger for 2022: «Vi mener dagens praksis er bra og at den bør videreføres. Det er riktig å fortsette prioriteringene som de er i dag».

Prioriteringsliste og prosentsatser for tilskudd opprettholdes som for 2021. Kommunen vurderer prosenttildeling i hver sak ut fra tildelt ramme.

Generelle prioriteringer og presiseringer.

§ 1 Formål, § 2 Virkeområde og § 3 Vilkår angir mål og avgrensinger for bruken av virkemidlene, og rammene for hva som faller inn under ordninga. Innefor disse rammene kan kommunen foreta prioriteringer.

Tilskudd kan innvilges til foretak som oppfyller vilkårene i forskrift 19. desember 2014 nr 1817 om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket § 4 og § 5.

Tiltak for å bevare og bruke kulturminner og kulturmiljøer i skog og utmark omfattes ikke av denne ordningen med mindre det dreier seg om kulturminner knytta til jordbruksdrift, og når slike tiltak vil bidra til gode helhetsløsninger for kulturlandskapet.

Det kreves at søkeren overholder aktuelle lover og forskrifter. Tiltak som er i strid med planer eller planvedtak etter plan- og bygningsloven kan ikke gis tilskudd.

Dersom søkeren ikke eier landbrukseiendommen der tiltaket skal gjennomføres, må søkeren ha skriftlig samtykke fra eieren til å gjennomføre arbeidet.

Det kan gis tilskudd til tiltak på landbrukseiendommer i områder vernet etter naturvernloven og/eller kulturminneloven når vernebestemmelsene forutsetter skjøtsel ved aktivt landbruk eller ikke er til hinder for vanlig landbruksdrift. For områder og objekter som er vernet etter

kulturminneloven, forutsettes at tiltak planlegges og godkjennes i samråd med regional kulturminneforvaltning. For områder som er vernet etter naturverneloven, forutsettes at tiltak planlegges og godkjennes i samråd med fylkesmannens miljøvernnavdeling. Tilsvarende gjelder i områder hvor det foreligger verneforslag eller hvor det er igangsatt arbeid med vern etter kulturminneloven eller naturvernloven.

Ved innvilging av tilskudd til tiltak eller prosjekter under § 5 kan kommunen stille vilkår som gjelder inntil 10 år fra tilskudd er utbetalt.

De tilskuddsberettigete arbeidene må ikke påbegynnes før plan, tegninger m.v. er godkjent og søknaden avgjort av innvilgingsmyndigheten. Videre må det, for freda kulturminner (inkludert freda bygninger), være gitt nødvendige tillatelser fra den regionale kulturminneforvaltningen (jfr. kulturminneloven). Tiltak på ikke-freda kulturminner bør vurderes i samråd med kulturminneforvaltningen.

For tiltak som berøres av Vannressursloven, må nødvendige tillatelser fra NVE være gitt.

Kostnader til planlegging kan tas med i kostnadsoverslaget. Dersom slike kostnader utgjør mer enn 5 % av tilskuddsgrunnlaget, må de kunne dokumenteres.

Alle miljøverdier, samt arealer der det er risiko for tap av jord og næringsstoffer skal kartfestes og beskrives, jfr forskriften § 6. Det anbefales at dette legges ved søknaden. Søknader som mangler tilfredsstillende plan vil bli avvist.

§ 4. Tilskudd til planleggings- og tilretteleggingsprosjekter.

Planleggings- og tilretteleggingsprosjekter kan være fellestiltak (områdetiltak) som gjennomføres av flere grunneiere/søkere i fellesskap med gjensidige forpliktelser. Det skal foreligge skriftlig avtale med grunneiere som blir berørt av tiltaket.

Områdetiltak handler om planlegging og lokalt mobiliseringsarbeid:

- Knytta til landskap og miljø i lokalsamfunnet
- I et geografisk avgrensa område (grend, dalside, nedslagsfelt, vassdrag)
- I områder der det drives landbruksdrift
- For å få til helhetlig miljøsatsing og landskapsutvikling i prosjektområdet

FMLA rapport 4/00 (Veileder for søknad på tilskudd til områdetiltak i 2000) vil være retningsgivende for tiltak under §4.

Tiltak som innebærer oppfølging av et planleggingstiltak eller fellestiltak prioriteres høyt.

Tilskuddsnivå

Det kan gis tilskudd på inntil 100 % av godkjent kostnadsoverslag. Tiltak som medfører stor ulempe eller merarbeid for søker vil bli prioritert.

§ 5. Tilskudd til kulturlandskapstiltak og forurensingstiltak.

Tiltak for å ta vare på verdier i kulturlandskapet.

Geografiske prioriteringer:

Det er ikke lagt opp til spesielle geografiske prioriteringer.

Tematiske prioriteringer:

Tiltak for å bevare og fremme biologisk mangfold og holde gammel kulturmark i hevd.

Objekter som kommer inn under tema biologisk mangfold er for eksempel fjerne fremmede arter i kulturlandskapet, vegetasjonssoner, damanlegg, bekk og bekkefar, våtmarksområder m.m

Tiltak for å fjerne fremmede arter i jordbrukslandskapet, høy prioritet

I 2012 ble det påvist 2320 fremmede arter i norske områder. Artsdatabanken har vurdert 1383 av disse med tanke på hvilken økologisk risiko de utgjør for stedegne arter og naturtyper.

- Tilskudd skal bidra til å fjerne/hindre utbredelse av slike arter.
Disse kan være:
Hagelupin, kjempespringfrø, parkslirekne, kjempeslirekne, hybridslirekne,
Tromsøpalme, kjempebjørnekjeks, rynkerose og dagfiol (lista er ikke uttømmende)

Det settes krav til plan for tiltaket med kostnadsoverslag og beskrivelse av håndtering av «problemavfallet». Viser til Fylkesmannens strateginotat datert april 2018.

Objekter som kommer inn under gammel kulturmark kan være: urterik slåtteeeng, lynghei, gamle beitemarker, strandeng m.m.

- Tilskuddet skal bidra til tiltak for å bevare livskraftige bestander av planter og dyr og opprettholde leveområder og spredningsveier for ville planter og dyr i, eller i tilknytning til, jordbrukslandskapet.
- Tilskudd skal bidra til tiltak for å ta vare på gammel kulturmark, biologisk mangfold knyttet til kulturmarka og et åpent eller særpreget landskapsbilde. Arealene skal holdes i hevd og driftsformer videreføres.

Det kan søkes om støtte til rydding, skjøtsel, vedlikehold, restaurering og begrensede investeringer som vil utgjøre en merkostnad eller merarbeid i forhold til det en kan regne med ved vanlig landbruksdrift.

Tolkninger:

”Tilskuddet skal bidra til tiltak for å ta vare på gammel kulturmark, biologisk mangfold knyttet til kulturmarka og et åpent og særpreget landskapsbilde”.

Tiltak som utelukkende har som formål å etablere et åpent landskap vil bli lavt prioritert. Det skal legges vekt på driftsformens betydning for ivaretagelse av biologisk mangfold i den gamle kulturmarka, og søknader som innebærer tilfredsstillende skjøtsel gjennom slått eller beiting vil bli prioritert.

Gammel kulturmark defineres som areal med vegetasjon som er utformet ved slått, beiting, brenning eller andre driftsformer gjennom en lang periode, ofte uten tilførsel av handels-/blautgjødsel og med et plante- og dyreliv som skiller seg ut fra det som ellers i området.

Tilskuddsnivå

Det kan gis tilskudd på inntil 70 % av godkjent kostnadsoverslag.

Tilskudd til inngjerding av gammel kulturmark gis et tilskudd på inntil 50 % av godkjent kostnadsoverslag, og rydding av gammel kulturmark inntil 70 % tilskudd.

Tiltak som innebærer store kostnader i forhold til den effekten som kan påregnes vil bli lavt prioritert, og føre til redusert tilskuddsprosent.

Følgende vilkår må ligge til grunn for tildeling av midler til biologisk mangfold og gammel kulturmark:

- Det må ikke brukes kunstgjødsel eller blautgjødsel på disse arealene.
- Rot/stubbeskudd og frøforynga tre og busker som ikke holdes nede av dyra skal ryddes manuelt.
- Hogst og tynning av kantvegetasjon og rensking av bekker og grøfter er i samsvar med Forskrift for AK-tilskudd.
- Ta vare på gamle trær og einer.
- Området skal i minst 10 år etter engangstiltaket er gjennomført framtre som beitemark/slåttemark.

Tiltak for å bevare kulturminner og kulturmiljøer

Tiltak skal bidra til skjøtsel av vegetasjon på og omkring kulturminner og kulturmiljøer, og tiltak som vedlikehold, istandsetting, bevaring og planlagt bruk av kulturminner og kulturmiljøer som er en del av landbrukets kulturlandskap.

Følgende objekter og tiltak vil bli prioritert:

- Kulturminner som ligger i områder som er med i "Verneplan for kulturmiljø" "Registrering av utvalgte kulturlandskap i Nord-Trøndelag".
- Kulturminner/kulturmiljøer som er med i kommunale delplaner for kulturminner.
- Skjøtsel av automatisk freda kulturminner.

Tilskuddsnivå

Det kan gis tilskudd fra denne ordningen på inntil 70 % av godkjent kostnadsoverslag.

Tiltak for å fremme tilgjengelighet og opplevelseskvalitet.

Tiltak skal bedre muligheten for ferdsel til fots og opplevelse av landbrukets kulturlandskap gjennom friluftsliv og rekreasjon. Det er et mål å skape sammenhengende sti- og turveinett knyttet til landbruksveiene, til viktige linjedrag i landskap og forenkle atkomst til skog, utmark eller strandsoner.

Det gis ikke tilskudd til tiltak for å legge forholdene til rette for parkering eller ferdsel med motorkjøretøy. Tilrettelegging og skjøtsel av fornminner skal avklares med Nord-Trøndelag fylkeskommune ved fylkesarkeologen.

Temaet har ikke høy prioritet, men om aktuelt vil følgende objekter og tiltak bli prioritert:

- Gamle, verneverdige eller freda stier som har stor kulturhistorisk verdi.
- Stor betydning for allmennheten, områder knyttet til næringsliv.
- Etablering, utbedring, rydding og vedlikehold av stier og turveier i jordbruksområder.
- Merking av ferdselsårer og enkel informasjon.

Tilskuddsnivå

Det kan gis tilskudd fra denne ordningen på inntil 70 % av godkjent kostnadsoverslag.

Tiltak for å ta vare på verneverdige bygninger.

Tiltak skal bidra til utvendig istandsetting og vedlikehold av verneverdige bygninger i landbruket som kan nyttes på en hensiktsmessig måte i landbruksdrifta eller annen næring på landbrukseiendommen. Hus på gården som fungerer kun som bolighus for eiere/drivere kommer ikke i betraktning og kan ikke gis tilskudd til.

Freda og verneverdige bygninger på gården som ikke nyttes i en næringsmessig sammenheng, men som er viktig for et helhetlig gårdsmiljø, deriblant våningshus og driftsbygninger, kan omfattes av ordningen ved utvendige påkostninger.

Utvalgte kulturminner fra nyere tid knytta til kystbondens kulturhistorie (eks. torvsjå, høyløe, naust), kan inngå i tiltaket.

Det presiseres at tilskudd til verneverdige bygninger har lav prioritet. Dersom kommunens tildelingspott ikke er tilstrekkelig, vil bygninger ha laveste prioritet.

Følgende tiltak og objekter vil bli prioritert (eksempler):

- Bygninger som inngår som viktige element i kulturmiljøer og kulturlandskapet
- Bygninger som er representative for lokal byggeskikk
- Bygninger som har tilknytning til tidligere driftsformer i landbruket

Tilskuddsnivå

Tilskudd kan gis med inntil 35 % av godkjent kostnadsoverslag.

Maksimalt tilskudd pr. landbrukseiendom er kr. 200 000,- over en periode på 10 år fra tilskudd er gitt.

Søknader om tiltak på mindre bygninger/kulturminner som ikke skal brukes i landbruksdrifta eller andre næringer, kan også behandles under tiltak for å bevare kulturminner og kulturmiljøer.

Vilkår for å få tilskudd ved verneverdige bygninger:

1. Spesifisering av framtidig bruk av bygningene i næringsvirksomhet skal dokumenteres.
2. Ved restaurering/rehabilitering av bygning til næringsformål bør det stilles vilkår om at bygningene brukes til næringsvirksomhet i 10 år eller mer.
3. Bevare mest mulig av bygningens opprinnelige bygningselementer og foreta så lite forandringer som mulig.

4. Reparasjon framfor hel utskifting.
5. Husets utseende må forbli mest mulig uforandret.
6. Bruke materialer, håndverksteknikker og farger som har vært brukt på huset fra før.

Tiltak mot forurensing.

Formålet med denne støtteordningen er å verne jordbruksområder mot erosjon og arealavrenning, hindre forurensing fra jordbruket, og øke naturlig grønnstruktur i kulturlandskapet.

Geografiske prioriteringer: Prioriterte områder, f.eks Hotranvassdraget

Tematiske prioriteringer:

Hydrotekniske anlegg

Dette omfatter eksisterende anlegg for oppsamling og transport av vann, og som ikke fungerer tilfredstillende mht. forurensingshensyn, erosjon og arealavrenning. Dette kan resultere i at vannet graver og fjerner jord og næringsstoffer fra dyrka mark eller i selve vannløpet.

Eksempel på tiltak kan prioriteres:

- utforming og sikring av innløp til lukka løp
- nedløpskummer for inntak av overflatevann til lukka løp
- utforming og sikring av utløp fra lukka til åpent løp
- oppdimensjonering av eksisterende lukka løp
- åpne løp til erstatning for lukka løp
- forbygging mot erosjon i åpne løp (som terskler eller kontinuerlig forbygging)
- avskjæringsgrøfter

Hydrotekniske tiltak har svært høy prioritet.

Det skal legges vekt på tiltakets forventede effekt mht. erosjonsreduksjon og biologisk mangfold. I åpne vassdrag bør tiltakene bidra til å opprettholde vannspeil også ved lav vannføring. Det må stilles strenge krav til planlegging, materialkvalitet og utførelse av tiltaket mht. å ta unna og tåle flomvannføring.

Tilskuddsnivå

Det kan gis inntil 70 % tilskudd av godkjent kostnadsoverslag. Det skal ikke gis tilskudd til utbedringsarbeider som skyldes mislighold av vedlikeholdsansvar i evt. opprinnelig plan for anlegget.

Særskilte bygningsmessige miljøtiltak

Dette omfatter tiltak i og i tilknytning til driftsbygning/driftsopplegg, som klart avviker fra det som kan regnes som vanlig del av drifta (jfr. forskriftens § 1).

Følgende tiltak kan prioriteres:

- anlegg for oppsamling av avrenning fra rundballelagring, foringsplasser og utekveer
- oppsamlingsanlegg for avløp fra veksthus
- høytørkeanlegg for høy fra erosjonsutsatt areal som permanent (minst 10 år legges om fra åpenåker til gras

Tilskuddsnivå

Det kan gis inntil 35 % tilskudd av godkjent kostnadsoverslag. Det skal ikke gis tilskudd til utbedringsarbeider som skyldes mislighold av vedlikeholdsansvar i evt. opprinnelig plan for anlegget.

Omlegging til ekstensiv grasproduksjon på erosjonsutsatte arealer

Dette omfatter omlegging fra åpen åker til grasproduksjon med redusert gjødslingsintensitet og fravær av plantevernmiddelbruk i minst 10 år.

Følgende tiltak kan prioriteres:

- gjerding av omlagt og naturlig tilgrensende/mellomliggende arealer
- framføring av drikkevann
- tilplanting for le/skygge for beitedyr

Prioritering bør avhenge av

- høy erosjonsutsatthet (bruk retningslinjer for beregning av tilskudd til endra jordarbeiding)
- forurensingstilstanden i nærmeste resipient/vassdrag
- evt. grovfôrproduksjon på foretaket/eiendommen

Tilskuddsnivå

Det kan gis tilskudd inntil 35 % av godkjent kostnadsoverslag, begrenset oppad til 100 kr. pr. dekar omlagt areal.

Økologiske rensiltak

Dette omfatter etablering av vegetasjonssone for å fange opp matjord og næringsstoffer i overflateavrenning fra dyrka mark, fortrinnsvis langs vassdrag.

Følgende tiltak kan prioriteres:

- vegetasjonssoner
- fangdammer/rensedammer/våtmarker

Det skal legges vekt på tiltakets forventede effekt mht. tilbakeholdelse av jord og næringsstoffer og mht. biologisk mangfold. For fangdammer og lignende stilles det strenge krav til planlegging, materialkvalitet og utførelse, jfr. kommentar under *hydroteknikk*.

Det vises også til informasjons- og planleggingsmaterieell fra Landbruksdepartementet 1998.

Tilskuddsnivå

Det kan gis inntil 70 % tilskudd av godkjent kostnadsoverslag.

Miljøplantinger

Dette omfatter etablering av varig vegetasjon i jordbruksområder, med tilplanting av busker og trær.

Følgende tiltak kan prioriteres:

- klimaplantinger for bedring av lokal/-mikroklima for husdyrhold, planteproduksjon og bygninger

- landskapsplantinger for å øke grønnstruktur og forbedring av landskapsbildet

For alle tiltak skal økt biologisk mangfold være et viktig kriterium for prioritering. Det vises også til informasjons- og planleggingsmaterieell fra Landbruksdepartementet 1998.

Tilskuddsnivå

Det kan gis inntil 70 % tilskudd av godkjent kostnadsoverslag til fellestiltak, og inntil 60 % til enkelttiltak.

§ 6. Søknad og søknadsfrist.

Det skal nyttas elektronisk søknadsskjema for ordningen.

[Tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket \(SMIL\) - Landbruksdirektoratet](#)

Søknaden skal inneholde opplysninger om:

1. Tiltaket/tiltakene/prosjektene.
  - formål med tiltaket/tiltakene.
  - planer: tiltakets omfang, framdriftsplan, arbeidsbeskrivelse, tegninger m.m.
  - spesifisert kostnadsoverslag og finansieringsplan.
  - oversiktskart som viser landbrukseiendommens beliggenhet i kommunen og detaljert kart.
  - Fotografier som viser arealer, bygninger og/eller elementene det søkes tilskudd for.
2. Områdets status i kommuneplanen.
3. Eventuell fredningsstatus i medhold til kulturminnelov, naturvernlov eller regulering til spesialområde etter plan- eller bygningsloven.

Søknadsfristen er 1. juni, men søknader behandles hele året så fram tildelt ramme ikke er brukt opp.